

LISÄHARJOITUKSIA

Alef ja bet

- 1) Mihin suuntaan hepreaa luetaan?
- 2) Onko kirjain א vokaali vai konsonantti? Miten se ääntyy?
- 3) Onko kirjaimen alapuolelle merkitty piste vokaali vai konsonantti?
- 4) Lue nämä tavut:

א א א א א א א א א א א א
א א

- 5) Lue nämä sanat ja käänä ne suomeksi:

אב, אבא, אבא, אבא.

- 6) Mikä merkitys on kahdella allekkain olevalla pisteellä a-merkin vieressä (א)?
- 7) Onko hepreassa saman välimerkit (piste, pilkku, kysymysmerkki ym.) kuin suomessa? Onko Raamatun heprealla ja nykyheprealla tässä eroa?

Gimel ja dalet

1) Lue nämä tavut:

גִּי בִּי גִי בִּי גִי בִּי גִי בִּי
גִּי בִּי גִי בִּי גִי בִּי גִי בִּי
גִּי בִּי גִי בִּי גִי בִּי גִי בִּי

2) Lue nämä sanat ja käännä ne suomeksi:

דָּג, דָּב, בָּא, גַּג, אָב, בָּגַד,
גַּב

3) Lue nämä lauseet ja käännä ne suomeksi (yksi sanoista on pelkkä erisnimi):

דָּג בָּא. דָּב בָּא. גַּד בָּא.

4) Mitä nämä eläimet (karhu ja kala) ovat hepreaksi?

5) Mikä merkitys on *gimelin* ja *daletin* sisällä olevilla *dagesh*-pisteillä?

VASTAUKSET

Alef ja bet

- 1) Oikealta vasemmalle.
- 2) Konsonantti! Se ääntyy kurkkukatkona '.
- 3) Vokaali. Kaikki pikkumerkit, pisteet ja viivat kirjainten ala- tai yläpuolella ovat vokaaleja. Yksi piste kirjaimen alapuolella on vokaali "i".
- 4) 'a, 'i, 'a, bi, va, 'a, ba, 'a, vi, ba, 'a, bi, va, 'a
- 5) *ba*, tulee, '*abba*, isi, '*av*, isä, '*abba ba*, isi tulee.
- 6) Kaksi pistettä allekkain on lyhennyksen merkki. Lyhyt "a".
- 7) Nykyhepreassa on samat välimerkit. Raamatun hepreassa niitä ei käytetä, vaan siinä on oma aksenttijärjestelmä.

Gimel ja dalet

- 1) ga, di, bo, ge, du, 'a, da, vi, go, de, 'u, ge, 'e, do, vu
- 2) *dag*, kala, *dov*, karhu, *ba*, tulee, *gag*, katto, '*av*, isä, *b'ged*, vaate, *gav*, selkä

3) *dag ba*, kala tulee, *dov ba*, karhu tulee, *Gad ba*, Gad tulee.

4) karhu: *dov*, kala: *dag*

5) Ne ovat alunperin kahta erilaista ääntämistapaa erottavia, mutta nykyään niistä ei tarvitse välittää, kirjaimet äännetään aina samoin g:nä ja d:nä.

LISÄHARJOITUKSIA

He ja waw

1) Lue nämä tavut:

בְּ אֵ הוּ וְה גּוּ בָה דוּ גָה וּו
הָה

2) Lue seuraavat sanat ja lauseet ja käännä ne suomeksi:

הוּא, אֶהְבֶּה, גְּבִה, וּו, הוֹדוּ,
הַגַּג, הַבְּגָד, הַדָּג, הָאָב בָּא.

3) Miten sanot hepreaksi "eräs tarina" ja "se tarina"?

4) Mitä tarkoittaa *he*-kirjaimen sisällä oleva piste?

5) Mikä kirjain merkitsee sanan lopussa olevaa a-vokaalia? Voiko sen myös jättää pois?

6) Mikä kirjain merkitsee sanan lopussa olevaa e-vokaalia? Voiko sen jättää pois?
הָה

7) Voiko sanan sisällä olevan a-vokaalin merkitä jollain konsonantilla?

8) Mitä vokaaleja kirjain *waw* voi merkitä?

9) Voiko *waw* olla vokaalin merkinä ainoastaan sanan lopussa? Voiko se merkitä vokaalia myös sanan keskellä? Entä sanan alussa?

zajin ja chet

1) Lue nämä tavut:

זָוּהַ חֵדְּ בֵּבְּ בְּ גֵּ זָהָה
זוּ חוּ

2) Lue seuraavat lauseet ja käännä ne suomeksi:

זֶה זָהָב. זֶה זְבוּב. הוּא
הָאָב.

3) Miten sanot hepreaksi "Tämä on susi."

4) Miten sanot hepreaksi "isä ja veli". Mitä pitää muistaa ja-sanan kirjoittamisesta?

6) Myšs *he*-kirjain, ה. Ei voi jättää pois, se on oltava sanan lopussa olevan e:n merkinä. (Tosin myšhemmin opimme että *jod*-kirjainkin voi merkitä sanan lopussa olevaa e:tä, mutta jompi kumpi näistä siellä on oltava.)

7) Ei heprealaisissa sanoissa. *He* on a:n merkki vain sanan lopussa. '*Alef* EI ole a:n merkki missään! Ainoastaan vierasperäisissä sanoissa '*alef* saattaa olla a:n merkinä.

8) O tai u.

9) Voi olla sanan lopussa tai sanan keskellä. EI sanan alussa.

Zajin ja chet

1) zi, va, ha, cho, du, va, be, che, ha, ge, za, cha, zu, cho

2) *ze zah*זכ, tämä on kultaa, *ze zvuv*, tämä on kärpänen, *hu ha'av*, hän on (se) isä.

3) זֶה זַיִב ze ze'iv

4) אָב וְאָח 'av ve'ach (tai määrättyssä muodossa: אָח וְאָב ha'v vecha'ch) Ja-sana *ve* kirjoitetaan kiinni seuraavaan sanaan.

LISÄHARJOITUKSIA

Tet ja jod

1) Lue nämä tavut:

גו טו אי טי וו הָה זו טי יו
חי

2) Lue seuraavat lauseet ja käännä ne suomeksi:

חג טוב. הוא הָאָח. זֶה טוב.
זֶה בְּגָד טוב. הוא חי וְהוא
בָּא.

3) Miten sanot hepreaksi "Hän on David." ja "Hän on Chava"?

4) Miten sanot "hyvä katto"?

5) Minkä vokaalin merkkinä *jod*-kirjainta voidaan käyttää?

6) Missä kohtaa sanaa *jodia* voidaan käyttää vokaalin merkitsemiseen?
Alussa? Keskellä? Lopussa?

7) Mistä tiedät, onko *jod* konsonantin "j", vokaalin "i" tai "e" merkki?

Esimerkiksi sanassa חַי kumpi se on? Entä sanoissa אֵי ja גֵי?

Kaf ja lamed

1) Lue nämä tavut:

בַּד כּוֹד כֵּד בֶּל כֵּב לֵד חַל
כָּד

2) Lue seuraavat lauseet ja käännä ne suomeksi:

זֶה הַכּוֹכָב. כִּי כָּד זֶה.

3) Miten sanot hepreaksi "Tämä on kunnia."

4) Milloin hepreassa esiintyy *kaf* ja milloin *chaf*? Kumpi esiintyy esimerkiksi sanan alussa?

VASTAUKSET

Tet ja jod

1) gu, to, 'i, te, vu, ha, zo, ti, ju, chaj

2) *chag tov* Juhla on hyvä/hyvä juhla, *hu ha'ach*, Hän on se veli, *ze tov*, Tämä on hyvä, *ze b'ged tov*, Tämä on hyvä vaate, *hu chaj vehu ba*, Hän elää ja hän tulee.

3) *הוא דוד hu davɔd*, *היא חַיָּה hi chavɔ*

4) *גַּג טוֹב gag tov*.

5) i tai e

6) Keskellä tai lopussa voi käyttää. Alussa ei. Alussa oleva *jod*-kirjain on aina konsonantti "j".

7) Jos *jod*-kirjainta edeltää i- tai e-vokaalimerkki, se on vokaali, ellei *jod*-kirjaimen alle ole merkitty taas uutta vokaalia, esim. *דייָהּ dija* (montaa vokaalia ei voi olla hepreassa peräkkäin, "dia" ei olisi mahdollinen. Tässä esiintyvä kahdennusmerkki tosin jo paljastaa, ettei *jod* ole i:n merkki, vokaalina toimiva lukemisen äiti ei voi olla kahdentunut.)

חַיָּהּ chaj - jod on konsonantti "j", koska sitä edeltää jokin muu vokaali kuin "i" tai "e", tässä edeltää "a". *Jod* ei voi olla a:n merkki, joten se on konsonantti. (Tietysti *chaj* ja *chai* kuulostaa melkein samalta, mutta periaate on tämä kuitenkin.)

יָי i - jod on vokaali "i", koska sitä edeltää i-vokaalimerkki.

גֵּי ge - Jotkut ääntävät *gei*, *jod* on vokaali "e", koska sitä edeltää e-vokaalimerkki.

Kaf ja lamed

1) *bach, koch, kad, bal, kuv, lech, chal, kach*

2) *ze hakochav*, Tämä on (se) tähti, *ki kach ze*, koska näin se on.

3) *ze kavod*

4) *Chaf* esiintyy vokaalin jälkeen. Muulloin *kaf*. Sanan alussa esiintyy *kaf*, koska sitä ei edellä vokaali, sehän on ensimmäinen äänne sanassa.

LISÄHARJOITUKSIA

Mem ja nun

1) Lue nämä sanat ja käännä ne suomeksi:

אֵם, מִי, מָה, יוֹם, יָם, מַיִם,
לֶחֶם, אֱלֹהִים, אָדָם וְחַוָּה

2) Lue seuraavat lauseet ja käännä ne suomeksi:

זֶה יוֹם טוֹב. הֲנִיָּה יָם
הַמַּלְחָה.
מִי הַבֵּן? הוּא יוֹנָה?
לֹא. הוּא לֹא יוֹנָה, הוּא
מִיכָאֵל.

3) Miten kysyt hepreaksi "Mikä tämä on?"

4) Miten kysyt "Kuka hän on?" jos on puhe miehestä? Entä naisesta?

5) Miten sanot "Hyvää yötä!"? Entä "Hyvää päivää!", jota käytetään usein lähtiessä, merkityksessä "Hyvää päivän jatkoa!"

6) Mitä on nimen "Adam" merkitys? Opit *mem*-kappaleessa myös toisen sanan, joka on samaa juurta, mikä se voisi olla?

Samech ja 'ajin

1) Lue nämä sanat ja käännä ne suomeksi:

נֵס, כּוֹס, עֵם, עוֹלָם, חֶסֶד

עוֹגָה, עֵלְיָהּ, יַעֲלֵ, מְסֻבָּה

Ja nyt erityisen tarkkana!

חֲכָמָה, כָּל הַמְסַעְדָּה, כָּל

הַכַּח

2) Lue seuraavat lauseet ja käännä ne suomeksi:

יוֹחֲנָן נוֹסֵעַ לְסִינִי.

Huom. לְ le- on prepositio, joka tarkoittaa suuntaa johonkin, "-lle".

הוא אוכל עוגה במסעדה.

Huom. בְּ be- on prepositio, joka tarkoittaa sijaintia jossakin, "-ssa".

3) *Le'olam* tarkoittaa ihan eri asiaa kuin *'olam*. Mitä ne tarkoittavat?

4) גְבוּהָ Miten äännät tämän sanan, joka tarkoittaa "korkea"?
ännetäänko sanan loppu: *-ha*, vai *-ah* vai pelkkä *-a*? Perustele!

VASTAUKSET

Mem ja nun

- 1) *'em* äiti, *mi* kuka?, *ma* mitä?, *jom* päivä, *jam* meri, *majim* vesi
- 2) *ze jom tov* Tämä on hyvä päivä., *hin' jam ham'lach*, Kas tässä on Kuollutmeri., *mi haben?* *Hu Jon?* Kuka se poika on? Onko hän Joonas?, *lo. hu lo Jona, hu Micha'l*, Ei. Hän ei ole Joonas, hän on Mikael.
- 3) מַה זֶה? *ma ze?*
- 4) מִי הוּא? *mi hu?* miehestä kysyttäessä, מִי הִיא? *mi hi?* naisesta kysyttäessä.
- 5) לַיְלָה טוֹב! *laila tov!* Hyvää yötä!, יוֹם טוֹב! *jom tov!* Hyvää päivän jatkoa! (sananmukaisesti "hyvää päivää")
- 6) Ihminen. אָדָמָה *'adam* (maa) on samaa juurta.

Samech ja 'ajin

- 1) *nes* ihme, *kos* lasi, malja, *'am* kansa, *'olam* maailma, *ch'sed* armo,

‘ugá kakku, leivos, *‘alijá* maahanmuutto, nousu, *ja‘él* vuorikauris,
mesibbá juhla

Ja nyt erityisen tarkkana:

Chochmá viisaus, *kol hamis‘adá* koko ravintola, *kol hakóach* kaikki/koko
voima

2) *jochan* *נח* *nos‘a‘ lesin* *ב*, Jochanan matkustaa Siinaille.

hu ‘och‘l ‘ug *ב* *bemis‘ad* *ב*, Hän syö kakkua ravintolassa.

3) *le‘ol* *מ* ikuisesti, *‘ol* *מ* maailma

4) *gav* *ה* *ah* Loppu ääntyy *-ah*, koska *he* on ääntyvä (sen sisällä on piste), ja sen alla on ääntämistä **helpottava a-vokaali**, joka sanan lopussa olevan *he-* *‘ajin* tai *chet*-kirjaimen alla on oltava, mikäli sitä edeltää jokin muu kuin a-vokaali. Vaikka a-vokaali merkitään kirjaimen alle, se ääntyy aina **ennen** k.o. kirjainta. Tämä apu-a-vokaali on aina **painoton**, siksi paino on tässä sanassa o-vokaalilla.

LISÄHARJOITUKSIA

Pe ja tsadi

1) Lue nämä tavut:

פֶּ פֵּ פִּ פִּ פִּ פִּ פִּ פִּ פִּ פִּ
פֵּ פֵּ

2) Lue nämä sanat ja käännä ne suomeksi:

צִיּוֹן, חוֹף, צְבִי, פְּנִים,
צֶלֶב, פֶּה

3) Lue seuraavat lauseet ja käännä ne suomeksi:

איפה המיץ? המיץ פה.
איפה המצחה? הנה המצחה.

4) Raamatussa kerrotaan ilmestysmajassa olevista "näkyleistä",

hepreaksi *l'chem hapanzm* לֶחֶם הַפָּנִים

Mitä se sananmukaisesti tarkoittaa?

5) Minkä nimistä leipää syödään sapattina? Entä mitä syödään pääsiäisenä?

6) Miten kysyt "Missä se ravintola on?" Entä "Missä se hotelli on?"

Qof ja resh

1) Lue nämä sanat ja käännä ne suomeksi:

קִיץ, פֶּרַח, אֶרֶץ, מְקוֹם,

רוּחַ

קוֹנָה, סֵדֶר, דֶּרֶד, קֶפֶה,

סֵפֶר

Ja nyt erityisen tarkkana!

צְהָרִים

2) Lue seuraavat lause ja käännä ne suomeksi:

עָרַב טוֹב, בְּרוּךְ הַבָּא
לְסֵדֶר פֶּסַח!

Huom. לְ le- on prepositio, joka tarkoittaa suuntaa johonkin, "-lle".

3) Miten sanot "Hyvää huomenta, tervetuloa!"

4) Miten sanot "Jaakob ostaa pullon viiniä."?

VASTAUKSET

Pe ja tsadi

1) *pa, fa, ki, cha, bo, vu, fe, pi, va, be, ko, va, fu, cha*

2) *tsijj7n* Siion, *chof* ranta, *tsvi* gaselli, *panim* kasvot, *tslav* risti, *pe* suu

3) *'eif7 hamits?* Missä se mehu on? *hamits po*, Se mehu on tässä.

'eif7 hamats7? Missä se matsaleipä on? *hin7 hamats7*. Kas tässä on se matsaleipä.

4) kasvojen leipä

5) Sapattina makeaa *challa*-leipää חֲלָה

Pääsiäisenä (*pesach*) happamatonta *matsa*-leipää מַצָּה

6) איפה המלון? 'eif^h hamal^hn?
איפה המסעדה? 'eif^h hamis^{ad}?

Qof ja resh

1) *kajits kesä, p^rach kukka, 'érets maa, makóm paikka, rⁿach tuuli,*
henki,

koné ostaa, séder, järjestys, dérech tie, kafé kahvi, séfer kirja

Ja nyt erityisen tarkkana:

tsohorájim keskipäivä

2) 'erev tov, *barⁿch hab^b les^der p^ssach*, Hyvää iltaa, tervetuloa
pääsiäisen seder-aterialle!

3) *b^hker tov, barⁿch haba!* בָּקֵר טוֹב, בָּרוּךְ הַבָּא!

4) *Ja 'ak^v kon^y bak^bta^k j^jin.* יַעֲקֹב קוֹנֵה בִּקְבוּק יֵין.

LISÄHARJOITUKSIA

Shin ja tav

1) Lue nämä sanat ja käänä ne suomeksi:

תּוֹרָה, תּוֹדָה, שִׁיר, שָׁר,
אַתָּה, שְׂמֵחַ, יְשׁוּעָה, יְשׁוּעַ,
יִשְׂרָאֵל.

2) Lue seuraavat lauseet ja käänä ne suomeksi:

הִנֵּה שִׁיר שְׂמֵחַ.
תּוֹדָה.
בְּבִקְשָׁה.

3) Lue seuraavat lauseet ja käänä ne suomeksi:

שָׁלוֹם, מַה בְּשִׂמְעַע?

בְּסֵדֶר, תּוֹדָה. וְאַתָּה?
טוֹב, תּוֹדָה. לְהִתְרַאוֹת!
לְהִתְרַאוֹת, לִילָה טוֹב!

4) Miten kysyt mieheltä "Kuka sinä olet?" Entä naiselta? Miten vastataan "Minä olen..."?

5) Mikä "Jerusalem" on hepreaksi? Entä "heprea"?

6) Miten toivotat "Hyvää matkaa!"

VASTAUKSET

Shin ja tav

1) *tor* בִּתּוֹרָה toora, opetus, laki, *tod* בְּתוֹדָה kiitos, *shir* שִׁיר laulu, *sar* שָׂר ruhtinas (nykyään myös ministeri), *'at* בְּאַתָּה sinä (mask.)

sam אֶחָדִים iloinen, *jeshu* בְּיֵשׁוּעַ pelastus, *jeshu'a* יֵשׁוּעַ Jeesus, *jisra'el* יִשְׂרָאֵל Israel

2) *Hin* הִנֵּה *shir sam* אֶחָדִים *shir* שִׁיר. Kas tässä on iloinen laulu.

Tod בְּתוֹדָה Kiitos. *Bevakash* בְּבִבְקָשְׁךָ Ole hyvä.

3) *shal* שָׁלוֹם, *ma nishma* מַה נִּשְׁמָע? Hei, mitä kuuluu?

bes בְּעֵדֶיךָ, *tod* בְּתוֹדָה. *veat* וְעַתָּה? OK, kiitos. Entä sinä (naiselle)?

tov, *toda*. *lehitra* לְהִיטֵר! Hyvää, kiitos. Näkemiin!

lehitra לְהִיטֵר, *lila* לַיְלָה *tov*! Näkemiin, hyvää yötä!

4) *mi 'at* מִי אַתָּה? mieheltä kysyttäessä

mi 'at מִי אַתָּה? naiselta kysyttäessä

'an אֲנִי... Minä (olen)...

5) *jerushal* יְרוּשָׁלַיִם *jim* יְבִירַת *'ivr* עִבְרִית

6) *nesi* נְסִיעָה *to* טוֹבָה! *to* בְּתוֹבָה!

